

1. Račun gosp. Giontinita za 38 zvezkov „Niedergesäss specielle Methodik“	9 gold. 50 kr.
2. Za društveno sobo od sv. Mihela do novega leta 1886	33 " 15 "
3. Gosp. Milicu ostanek za „Imenik“	65 " 50 "
Vkup	108 gold. 15 kr.

Kadar se to izplača, ostalo bode še v gotovini za prihodnje društveno leto 24 gold. 32 kr.

Društveniki s svojimi letnimi doneski zelo zaostajajo in knjiga udov nam kaže, da se je takih zaostankov od 1879. leta užé mnogo nabralo.

Razven teh zaostankov društvo vendar lahko izhaja brez deficita, ter si tudi lahko vzdržuje društveno sobo in poleg tega še lahko izdá po kako drobno knjižico svojim udom, kakor je to slavnemu zboru iz mojega natančnega poročila dovolj razvidno.

Pokazavši slavnemu zboru natančno stanje našega društva, prosim slavni zbor, da se to moje poročilo na znanje vzame, pregleda in potrdi, kakor tudi, da se mi dovoli izplačati, kar je še izplačati treba.“

Kako naj se učitelj v svojem poklici nadalje izobražuje?

(Fr. Gaberšek.)

(Dalje.)

Da je učitelju v resnici treba v izobraževanju samega sebe napredovati, razvidi se tudi iz tega, ker je prevzel s svojo službo tudi dolžnost, vse ono storiti, da bode ustregel tirjatvam države. Država ne ustanovlja učiteljskih služeb zaradi učiteljev, marveč zaradi pouka. Kdor tako službo prevzame, mora se smatrati za sredstvo v dosego onega smotra, ki je s službo zvezan. Vsaka služba pa zahteva večjo ali manjšo omiko; brez te omike ne bi mogel nihče svoje službe zadovoljno izpolnjevati. Pa tudi sreča in blagor učitelja samega in njegovih tovarišev zavisí od njegove večje ali manjše omike. Res, da je duh več kot meso; pač ni človeški namen na to zemljo in na njene zaklade navezan; pač išče plemenit človek v zadostitvi duševnih potrebščin svoje najvzvišenejšé radosti; za to ne zahteva nikakega plačila. A tudi pozemeljsko blago ima za njega vendar le vedno svojo veljavo, svojo ceno, čeprav ne vedno največje. To pozemeljsko blago je neobhodno potrebno za ohranitev telesa; to pa posreduje tudi pridobitev duševnega blaga ter je tako rekoč pogoj tej prisvojitvi. Nekaj tacega imetja je torej pogoj telesnega življenja. To blago doseči, trudi se gotovo vsakdo. A pridobil si ga bode le v isti meri, čim bolj si bode prizadeval, samega sebe nadalje izobražiti in usovršiti. Nobena občina, nobena oblast, nobena država ne odreče izobraženemu, plemenitemu možu spoštovanja. Kdor pa si je pridobil spoštovanje in s tem zaupanje svojih bližnjih, ta tudi pomanjkanja pozemeljskih darov ne bode lahko trpel. Vsak človek želi s časom svoje razmere izboljšati in svoje dohodke povečati; učitelj more to le s tem doseči, da dobí kako boljšo službo. To pa je najčešče odvisno le od njegove izomike in od tega, da se te povzdige tudi vrednega skaže. Kdor pa si prizadeva, da svoj znanstveni krog razširjuje in v svojem poklici ne zaostaja, ta bode pospeševal tudi spoštovanje učiteljskega stanu. Učiteljski stan je celota, h kateri spada vsak posamezen učitelj kot ud tega velikega občestva. Jeden sam nekoristen ud, jeden slab učitelj ne škoduje le svojim učencem in sebi, on škoduje vsemu stanu, ker zavira njegov napredek, ki zavisí v prvi vrsti od spretnosti vseh posameznih udov. Pomagaj si sam, in Bog ti bode pomagal, to veljá tudi o učiteljskem stanu.

Z nadaljnjo omiko učiteljev raste tudi spoštovanje sveta do njih samih. To nam priča zgodovina, katera nam kaže duševno stanje šolnikov v srednjem in žalibog tudi v novem veku. Da je temu tako bilo, čudili se bomo tem manje, čim bolj si predočujemo tadanje razmere. Takrat še ni bilo učiteljišč, in kot učitelj ali šolski pomočnik mogel si je marsikdo kruh služiti, da je le malo brati in pisati znal. Še le koncem 18., sosebn pa v začetku 19. stoletja napočila je doba duševne probude na polji ljudskega šolstva. Tudi pri nas začelo se je takrat bolje ozirati na učiteljsko izobražbo. Kar sta Marija Terezija in njen duhovit naslednik Josip II. s pomočjo imenitnih pedagogov storila, imelo je na današnji razvoj učiteljske izoblike velik vpliv. Kakšen smoter se je postavil z novimi avstrijskimi šolskimi postavami učiteljiščem in kako postava podpira učitelja v njegovem nadaljnjem izobraževanju, to je vsakemu zadosta znano. Zato je učitelju, težečemu po duševni svobodi, t. j. po umstveni omiki, po izpoznavi in vedi, kaj lahko, najti sredstva in pota, katera mu omogočijo njegovo nadaljnjo izobražbo, samo da je vsaj nekoliko seznanjen s pedagogiko in njeno zgodovino, kakor tudi z obstoječimi postavami o ljudski in učiteljski izobražbi. Vrh tega ponuja mu današnje stanje pedagoškega slovstva toliko gradiva za nadaljnjo izobražbo, da bi pač oni moral biti slep in gluhi, na katerega ne bi ta slovstveni cvet vplival vzpodbujno in blažilno. Brez pametne uporabe teh slovstvenih podatkov ne more doseči učitelj splošne in primerne izobražbe. A samo to slovstvo še ne zadostuje k vsestranski omiki v učiteljskem stanu, sosebn mlademu učitelju ne, kateremu manjka še izkušnje v učiteljstvu osivelega moža. Zato je bilo že poprej omenjeno, da ima biti šola samoučilnica za marljivega učitelja. Pa tudi celo življenje, vsako razmerje, vsak položaj v življenju naj bode povod njegovi lastni vzgoji in omiki. Kar kdo sam izkusi, to napravi nanj večji utis, nego ono, kar le od drugih sliši. Zato moramo smatrati tudi izkušnjo kot potreben del nadaljnjega izobraževanja. In ako k temu prištejemo še posvetovanja mej učitelji iste šole ali celih okrajev (skupščine) in razna potovanja, moremo konečno imenovati kot sredstva v nadaljnje izobraževanje učiteljev v njihovem poklici: čitanje, pripravljanje, izkušnja, skupščine in potovanje. Ta sredstva morala bi sicer vsakemu učitelju znana biti; ker pa so ipak preimenitna, da bi jih samo našli, zato ne bode odveč, ako o njih še natančneje omenjamo.

1. Čitanje.

Čitanje poučljivih spisov je tem bolj potrebno, kar inače skoro ni móči prisvojiti si potrebne znanosti. Vsak, kdor si hoče povekšati svoje znanje, mora se slednjič začeči k dobrim spisom, kajti le tū našel bode vir nadaljnjemu lastnemu razglobavanju. Tudi učitelj je prisiljen iz neusahljivega vira dobrih knjig zajemati glavni del svoje nabraženosti. Vsega sicer ne bode našel v knjigah, a umstveno izobražbo more le tū iskati. One omike pa, ki je posledica višje notranje dostojnosti, ne more si prisvojiti iz knjig. Ta omika izvira iz pazljivosti na njegovo vedenje in govorjenje, na hojo in obleko ter je le vnanja navada. Ker pa je tudi ta izobražba del omike, zato si mora učitelj prizadevati, da si svoje obnašanje toliko opili, da se v občevanju z učenjaki in z društvenimi krogi ne bode osmešil in svoj stan onečastil.

Pri čitanju knjig je treba učitelju pazljivim biti, da bode s tem v resnici dosegel oni smoter, kateri je imel spisatelj knjige pred očmi. Zato mora biti njegova prva skrb, da je že v naprej prost vseh predsodkov, da je pripravljen in sposoben, podano resnico prav in tako izpoznati, kakeršna se mu ponuja. Vsakojaki obziri proti tej ali oni stroki, proti temu ali onemu pisatelju morajo se ogniti nepodmitnemu teženju po istini. Tako pripravljen začénja učitelj čitati knjigo. Ker pa resnica ni tako lahko doumljiva, da bi

jo mogli pojmiti že s površnim pogledom, zato treba, da se do dobra izpozna ter od vseh strani in temeljito preišče. Marsikaj se podaje čitateljstvu v obliki resnice, ko pa se pogleda tem podatkom na dno, najde se, da je ali le malo pravega jedra, ali pa da je to jedro zavito v nepotrebno pleve. Tu treba torej zrno ločiti od plev, dobro ohraniti in slabo odstraniti. Zato pravi apostol, da je treba vse preiskovati, in Montaigne veli: „Izmodri nas le lastna modrost“. Čitanje knjig koristi le tedaj, ako se učitelj trudi, da prečitano tvarino vsestransko preiščuje, razmotrava in se v uporabi prisvojene vsebine vadi. Zato treba vse, kar se čita, temeljito proučavati ali študirati. To je tem važneje, ker si le na ta način svoj duševni zaklad pomnožimo in s tem pristo uporabo omogočimo. Ako učitelj ne bi skušal pridobljene tvarine premeniti v neminljivo last, tedaj ne bi imel hasni od tega. S tem stopil bode učitelj mej izobraženi svet in pridobil si bode s svojo vednostjo priznanje in spoštovanje. Minuli so časi, ko se je mislilo, da je le učenjakom naloga, temeljito se učiti in čitano tudi razumevati in nadalje uporabljati, drugi pa naj bi le mrtvo tvarino kot tako uporabljali. Ako bi se tirjalo samo to od učitelja, tedaj bi bila to velika kvar za ves stan, kajti kako drugače si če prisvojiti učitelj ono vedo, katero mu je poučevati. Vsak učitelj naj se seznanj s predmeti, ki obravnavajo občno človeško omiko. Vrhu tega naj proučava verske in prirodoznanstvene spise, bavi naj se s čitanjem jezikovnih in zgodovinskih knjig, prebira naj potopise in opise iz ljudskega življenja i. t. d. Sosebno pa mu ne smejo ostati tuji najboljši pisatelji njegovega národa, najboljše ljudske knjige i. t. d. Napreden učitelj skrbel bode tudi, da čita najboljše klasike tujih národov. Pred vsem pa, kar je samo ob sebi umevno, skrbeti mu je, da se temeljito seznanj z onimi predmeti, ki so z njegovim poklicem v tesni zvezi in kateri se nanašajo neposrednje na šolo in pouk, kot: šolski listi, splošno pedagogični, didaktični metodični, logični, psihologični spisi, navodi in druge knjige. Vse take knjige bode marljiv učitelj vestno čital ter ondu navedene resnice same na sebi in v zvezi s celoto izpoznaval, mej seboj jih združeval in na dejanjsko življenje jih nanašal. Le na takov način mu bode mogoče, obvarovati se onega mnovega in navideznega znanja, katero ima svoj izvor v tem, da si mnogoternosti, a le površno in nezadostno prisvojimo, a jih ne moremo uporabljati o pravem času in na pravi pameten način. Omika obstoji v tem, da vsestransko premotravamo manjšo vsoto znanja ter jo izpremenimo v duševno lastnino. Zato nikakor ni koristno, ako leta učitelj od predmeta k predmetu, in nikjer dolgo ne postane. Še le, ko nam je jeden predmet jase in razumen, preidimo k drugemu. „Zato preiščuj raje jeden predmet 20 ur ali dni, kot da bi se v jedni uri ali v jednem dnevi pečal z 20 predmeti. Zato preiskuj različne strani istega predmeta, jedne in iste resnice; zasleduj psihologične, intelektualne, moralične ali etične, teoretične in praktične posebnosti, združuj prakso s teorijo, s pojmovanjem vajo. Resnico, ki si jo našel, obrni na sebe, na lastno življenje v prsih, in glej, če se vjema s podano istino. Potem pa primerjaj najdeno resnico s socijalnim življenjem in preišči, če more v vsaki zadevi služiti napredku“. (Diesterweg.) To resno preiskovanje resnice pa ni povsem lahko; k temu treba precejšnje bistroumnosti, dokaj vztrajnosti, trdne volje in dokaj zdravega razuma. Zato vidimo, da jih veliko zaide s pravega pota, da tavajo v temi in da najdejo namesto trezne resnice le razburjenost in strast. Takovi zasledovalci menijo vse sami najboljše razumeti, uklanjajo se le svoji zatemnili slepi strasti ter pobijajo često z ničvrednimi razlogi tuja mišljenja, tuje nazore.

(Dalje prihodnjic.)